

Granskningsrapport

GRUNDLÄGGANDE GRANSKNING 2024
HÖGLANDETS ÖVERFÖRMYNDARNÄMND

Kommunrevisionen Högländet
| Aneby, Eksjö, Ydre, Vadstena, Höglandsförbundet |

Diarienummer: KLK 2024/249
Datum: 2024-12-19
Handläggare: Jens Eriksson
Organisation: Revisionskontoret, Eksjö kommunrevision

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och revisionsfrågor.....	1
1.3 Avgränsning.....	2
1.4 Revisionskriterier.....	2
1.5 Metod.....	2
2. Höglandets överförmyndarnämnd	3
2.1 Resultat av grundläggande granskningen.....	3
2.1.1 Måluppfyllelse för ekonomi och verksamhet	3
2.1.2 Styrning, kontroll och åtgärder	4
2.2 Uppföljning av 2023 års grundläggande	7
granskning.....	7
2.3 Sammanfattande bedömning och rekommendationer	8

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt kommunallagen 12 kap. 1§ ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom styrelse/nämnders verksamhetsområden i den omfattning som följer God revisionsred. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Nämnden ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Grundläggande granskningen är den granskning som varje år genomförs avseende styrelsens och nämndernas verksamhetsområden. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen är inriktad på att översiktligt bedöma måluppfyllelsen samt om det finns en tillräcklig styrning och intern kontroll för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Revisionskontoret Kommunrevisionen Höglandet genomför, på uppdrag av Eksjö kommunrevision, en grundläggande granskning av Höglandets överförmyndarnämnd.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen avser Höglandets överförmyndarnämnd som är en gemensam nämnd för kommunerna Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda. Vetlanda är värdkommun för den gemensamma nämnden.

Kommunfullmäktige i Vetlanda har fastställt reglemente¹ för den gemensamma nämnden som ska antas av respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna. Det som gäller för en nämnd ska, om inget annat sägs, även tillämpas för en gemensam nämnd².

¹ Reglemente för Höglandets överförmyndarnämnd, KF 2024-06-19, §105.

² Kommunallagen 9 kap 23§.

Syftet med den översiktliga grundläggande granskningen är att ge revisorerna ett underlag till att uttala i revisionsberättelsen. Den övergripande revisionsfrågan som ska besvaras är:

Har överförmyndarnämndens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Måluppfyllelse för ekonomi och verksamhet
2. Styrning, kontroll och åtgärder

Område 1 bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Område 2 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig.

1.3 Avgränsning

Granskningen är översiktlig och avser verksamhetsåret 2024, fram till och med 2024-12-31. Granskningen omfattar inte verksamhetsberättelsen i årsredovisningen för 2024 eller säkerheten i redovisningssystem.

1.4 Revisionskriterier

Uppfylls i kraven:

- Kommunallag (2017:725)
- Reglemente för nämnden
- Mål och budget 2024
- Fullmäktigebeslut
- Övriga interna regelverk och instruktioner

1.5 Metod

Den grundläggande granskningen utgår från Skyrev:s ”Vägledning för grundläggande granskning” beslutad 2022-01-31.

Granskningen har utförts genom att:

- Löpande ta del av grundläggande dokument såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, årsbokslut, internkontrollplaner och protokoll.
- Dialogmöte med nämnd och överförmyndarchef.

Granskningsrapporten har faktagranskats av Överförmyndarchef.

2. Höglandets överförmyndarnämnd

2.1 Resultat av grundläggande granskningen

Nedan följer i granskningen identifierade iakttagelser som ligger till grund för bedömning av om delarna i respektive granskningsmoment är uppfyllt. Genom färgsättning illustreras om respektive granskningsmoment bedöms vara **Grönt** (tillfredställande/tillräcklig), **Gult** (delvis tillräckligt/tillfredställande), **röd** (inte tillfredställande/tillräcklig), Går ej bedöma.

2.1.1 Måluppfyllelse för ekonomi och verksamhet

Revisionsfrågor	Bedömning	Kommentar
1. Måluppfyllelse		
a) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grönt	Höglandets överförmyndarnämnd ser ut att ha goda förutsättningar att nå sina ekonomiska mål för 2024. Rapporter visar på en positiv ekonomisk utveckling under året, med ett förväntat överskott. Nämnden redovisade ett positivt utfall per den 31 oktober 2024, och prognosen för helåret indikerar ett överskott på cirka 300 000 kronor. Den gynnsamma ekonomiska situationen förklaras delvis av att kostnaderna för arvoden till ställföreträdare väntas bli lägre än budgeterat. Överförmyndarnämnden har under 2024 tagit över ansvaret för Tranås kommuns överförmyndarärenden. De kostnader som är förknippade med detta, till exempel rekrytering av personal, hanteras genom ett separat avtal och förväntas inte påverka nämndens budget eller resultat för 2024. Nämndens mål om att ha en ekonomi i balans ser ut att uppnås, baserat på tillgänglig information.
b) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Gult	Höglandets överförmyndarnämnd arbetar aktivt med att uppnå sina verksamhetsmål, men det finns blandade resultat vad gäller måluppfyllelsen per den 31 augusti 2024. Mål: Minst 95 procent av ställföreträdarnas årsräkningar ska vara granskade till den 30 september 2024: Uppföljningen visar att endast 74 procent av årsräkningarna var granskade den 31 augusti. Trots utbildningsinsatser för ställföreträdare tidigare under året har den försenade starten av granskningen påverkat möjligheten att nå målet. Trenden visar en liten minskning jämfört med föregående år.

	<p>Mål: Genomsnittlig handläggningstid för ansökan om god man och förvaltare ska vara högst 80 dagar: Målet är uppfyllt, med en genomsnittlig handläggningstid på 76 dagar. Detta är en förbättring jämfört med föregående år, då handläggningstiden var 93 dagar.</p> <p>Mål: Minst 30 procent av ställföreträdarnas redovisningar ska vara digitalt inlämnade via e-tjänsten Provisum Ställföreträdare: Utfallet visar att 24 procent av redovisningarna hittills har lämnats digitalt. Även om detta är en förbättring jämfört med föregående år (19 procent), ser det svårt ut att nå det uppsatta målet på 30 procent.</p> <p>Mål: Minst 200 ställföreträdare ska delta i utbildningar under 2024: Hittills har 120 ställföreträdare deltagit i utbildningar, vilket är en god början. Med fler planerade utbildningar under året finns möjlighet att nå målet.</p> <p>Sammanfattningsvis bedöms nämnden ha gjort framsteg inom flera områden, även om vissa mål riskerar att inte uppnås på grund av fördröjningar, ökade arbetsvolymerna och resursbrist. Fortsatt arbete med att höja kvaliteten på inlämnade redovisningar och öka användningen av digitala verktyg är centralt för att möta verksamhetens mål och utmaningar.</p>
--	--

2.1.2 Styrning, kontroll och åtgärder

Revisionsfrågor	Bedömning	Kommentar
2. Verksamhetsplan		
a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet? (Verksamhetsplan)	Gult	<p>Av samverkansavtalet för Högländets Överförmyndarnämnd, antaget 2018-11-21 och senast reviderat 2024-04-17 (§7), framgår att ”verksamhetsplan och verksamhetsberättelse som upprättas årligen ska tillhandahållas de samverkande kommunerna.” Som ett viktigt styrdokument för nämndens verksamhet förutsätter detta att nämnden aktivt beslutar om att fastställa en verksamhetsplan.</p> <p>Enligt protokoll från 2024-01-17 (§7) beslutade nämnden att notera information från verksamheten i protokollet. I denna information ingick överförmyndarverksamhetens verksamhetsplan för 2024, men något formellt beslut om att fastställa planen togs inte. Mot bakgrund av detta rekommenderar vi att nämnden i fortsättningen fattar ett aktivt beslut om verksamhetsplanen, i enlighet med samverkansavtalets intentioner.</p>

b) Finns formulerade och antagna mål för nämndens verksamhet?	Grönt	I reglementet för överförmyndarnämnden antagen 2018-11-21 och senast reviderad 2024-04-17 (§1) anger att nämnden ska följa de mål och riktlinjer som fullmäktige fastställt. Nämnden har fattat beslut om nämndmål som utgår från kommunfullmäktiges mål. Beslut framgår av protokoll 2023-11-15 (§ 150). Dialog om nämndmål för 2025 framgår av protokoll 2024-08-27 (§75).
c) Finns formulerade och antagna mål för nämndens ekonomi?	Grönt	Nämnden har inga särskilt formulerade och antagna finansiella mål eller nyckeltal utöver kommunens övergripande mål om en ekonomi i balans, det vill säga att följa tilldelad budgetram. Ekonomisk uppföljning och kontroll sker regelbundet under året enligt det fastställda årshjulet/årskalendern
d) Är de beslutade nämndmålen/verksamhet smånen uppföljningsbara (mätbara med bedömningsintervall)?	Gult	Nämndmålen som framgår av den fastställda detaljbudgeten för 2024 (protokoll 2023-11-15, §150) är i huvudsak uppföljningsbara och mätbara. Två av kommunfullmäktiges övergripande mål, "Nytänkande och livslångt lärande" samt "Service i toppklass", har brutits ner till fyra mätbara nämndmål med tydliga indikatorer. Däremot har nämnden inte brutit ner samtliga fullmäktigemål, såsom "30 000 invånare 2035" och "Hållbarhet i alla led", trots att kommunens budget för 2024–2026 uttrycker ett krav på att fullmäktiges övergripande mål ska omhändertas i nämndernas verksamhet och kopplas till det verksamhetsnära förbättringsarbetet. Vi anser att nämnden bör överväga om de kvarvarande fullmäktigemålen kan brytas ner ytterligare och anpassas till nämndens verksamhet, för att säkerställa att samtliga övergripande mål är uppföljningsbara och kopplade till det verksamhetsnära arbetet. Om nämnden bedömer att vissa övergripande mål inte är möjliga eller relevanta att bryta ner bör detta beslutas och dokumenteras, så att skälen för avvikelser framgår av protokollet.
3. Budget		
a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grönt	Nämnden har fattat beslut om detaljbudget vilket framgår av protokoll 2023-11-15 §150.

Revisionsfrågor	Bedömning	Kommentar
4. Rapportering och åtgärder		
a) Har nämnden antagit riktlinjer/plan för uppföljning av verksamhet och ekonomi?	Grönt	Samverkansavtalet anger att Högländets överförmyndarnämnd ska följa värdkommunens (Vetlanda) rutiner gällande verksamhetsstyrning och rapportering. Reglementet för intern kontroll i Vetlanda kommun beskriver ett system för intern kontroll och uppföljning som nämnden förväntas följa. Det nämns bland annat att varje nämnd ska

		anta en årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen. Årshjulet eller årskalendern styr planering och uppföljning av verksamheten vad gäller exempelvis uppföljning av nämndmål, budget, intern kontroll och styrdokument. Årshjulet fastställdes i protokoll 2024-01-17 §6. Uppföljning av prioriterade mål i verksamhetsplanen se protokoll 2024-06-12 §64. Uppföljning av nämndmålen framgår av bl.a. protokoll 2024-08-27 §75.
b) Sker åiterrapportering och uppföljning enligt uppställda direktiv och omfattar både verksamhet och ekonomi?	Grönt	Åiterrapportering och uppföljning av mål och verksamhet sker i enlighet med det årshjul/årskalender som beslutades vid sammanträdet 2024-01-17 (§6). I årshjulet fastställs vad som ska följas upp varje månad, inklusive ekonomi, verksamhet, styrdokument, intern kontroll, prognoser, delårsuppföljningar och årsbokslut. Vår granskning visar att nämnden följer årshjulet i praktiken, vilket säkerställer en heltäckande uppföljning som omfattar både verksamhet och ekonomi. Vi har inte funnit några väsentliga avvikelser från den planerade åiterrapporteringen.
c) Vidtar nämnden tillräckliga åtgärder vid information om avvikelser mot att nå nämndens måluppfyllelse? (Ekonomi/Verksamhet)	Grönt	Nämnden vidtar åtgärder vid information om avvikelser mot måluppfyllelse, såsom omfördelning av resurser och tillsättande av tillfälliga resurser för att hantera arbetsbelastning. Trots förbättringar, exempelvis färre kompletteringar i år, kvarstår vissa utmaningar på grund av begränsade resurser och extern påverkan. Verksamheten redovisar och prognostiserar ett positivt resultat så det har inte funnits någon anledning att vidta åtgärder kopplat till negativa budgetavvikelser.
Revisionsfrågor	Bedömning	Kommentar
5. Riskanalys		
a) Har nämnden fastställt/beslutat en riskanalys inom ramen för den intern kontrollen?	Grönt	Nämnden har fastställt riskanalys för 2024 vilket framgår av protokoll 20223-11-15 §148.
6. Intern kontroll		
a) Har nämnden antagit en internkontrollplan för innevarande år?	Grönt	Nämnden har fastställt intern kontrollplan för 2024 vilket framgår av protokoll 20223-11-15 §149.
b) Är riskanalysen & internkontrollplanen tydlig gällande: - Vilka risker som ska kontrolleras? - Kontrollmetod för varje risk? - Vem som är ansvarig för respektive kontroll? - När i tid kontrollen ska utföras?	Gult	Vi har granskat Högländets överförmyndarnämnds risk- och väsentlighetsbedömning samt intern kontrollplan för 2024. Vår granskning visar att risk- och väsentlighetsanalysen identifierar 17 risker fördelade på sex processer/rutiner, vilka är bedömda som låga, medel eller höga. Intern kontrollplanen innehåller kontrollmoment för vissa av de identifierade riskerna, men det saknas en tydlig koppling mellan dokumenten. Endast en medelrisk och en lågrisk från riskanalysen återfinns i intern kontrollplanen, medan övriga medel- och lågrisker inte inkluderats. Samtidigt är det oklart

		<p>varför vissa risker lyfts upp i intern kontrollplanen medan andra inte gör det.</p> <p>Denna bristande koppling försvårar en samlad överblick och gör det svårt att säkerställa att de identifierade riskerna adresseras och hanteras på ett strukturerat sätt i enlighet med intern kontrollplanen. För att öka tydligheten rekommenderar vi att nämnden dokumenterar sina överväganden och prioriteringar kring vilka risker som ska inkluderas i intern kontrollplanen. Vidare bör en tydlig koppling mellan riskanalysen och intern kontrollplanen upprättas, exempelvis genom att riskanalysen kompletteras med kolumner för kontrollmoment, ansvar, metod och rapporteringsfrekvens. Vidare bör en tydlig koppling mellan riskanalysen och intern kontrollplanen upprättas, till exempel genom att riskanalysen kompletteras med kolumner för kontrollmoment, ansvar, metod och rapporteringsfrekvens.</p>
c) Har nämnden följt upp internkontrollplanen under året?	Grönt	<p>Nämnden har följt upp intern kontrollplanen under året enligt det fastställda årshjulet. Uppföljningen har dokumenterats vid följande tillfällen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2024-02-21 (§14): Uppföljning av intern kontroll för 2023, där inga avvikelser noterades. - 2024-04-17 (§26): Första uppföljningen för 2024, där beslut fattades om åtgärder för att förbättra handläggningstider för årsräkningar och sluträkningar. - 2024-10-16 (§96): Andra uppföljningen för 2024, med fortsatt fokus på att förbättra handläggningstider för årsräkningar och sluträkningar.
d) Har nämnden vidtagit åtgärder vid avvikelser från internkontrollplanen?	Grönt	<p>Nämnden har vidtagit åtgärder vid avvikelser från intern kontrollplanen under 2024. Vid uppföljningen 2024-04-17 (§26) och 2024-10-16 (§96) beslutade nämnden om åtgärder för att förbättra handläggningstider för årsräkningar och sluträkningar. Dessa åtgärder inkluderade omfördelning av resurser och tillsättande av tillfälliga resurser för att hantera arbetsbelastningen. Vid dialogmötet och i det skriftliga svar som nämnden lämnade den 2024-12-16 framgick dock att nämnden inte har fastställt några specifika rutiner för hur avvikelser från intern kontrollplanen ska hanteras. Åtgärder beslutas löpande utifrån behov.</p>

2.2 Uppföljning av 2023 års grundläggande

granskning

På uppdrag av kommunrevisorerna i Eksjö kommun genomförde Kommunrevisionen Högländets grundläggande granskning av Högländets överförmyndarnämnd 2023. Med anledning av de iakttagelser som gjordes i samband med granskningen lämnades följande rekommendationer:

- Tillse att de mätbara mål och mått som tagits fram för specifika nämndmål också beslutas och att det tydligt framgår av nämndens detaljbudget/verksamhetsplan.

Bedömning

Nämnden behandlade föregående års granskningsrapport i samband med sammanträdet 2024-01-17, och ett svar inkom till revisionen 2024-02-02. I samband med 2024 års grundläggande granskning har vi följt upp föregående års iakttagelser och rekommendationer och kan konstatera att revisionens synpunkter i allt väsentligt har beaktats, vilket ses som positivt.

2.3 Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån den översiktliga granskningen av Högländets överförmyndarnämnd är att förvaltningen i huvudsak bedrivits på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt samt att nämndens interna kontroll har varit delvis tillräcklig. Nämnden har en väl fungerande ekonomisk styrning och uppföljning, men det finns förbättringsområden avseende verksamhetsplan, nämndmål och kopplingen mellan riskanalys och intern kontrollplan.

Utifrån granskningens resultat rekommenderar vi nämnden att:

Aktivt besluta om verksamhetsplanen (2a)

Iakttagelse: Verksamhetsplanen har noterats i protokoll men inte beslutats aktivt av nämnden.

Rekommendation: Nämnden bör årligen fastställa en verksamhetsplan genom ett formellt beslut. Detta beslut ska tydligt framgå av nämndens protokoll.

Bryta ner och utvärdera kommunfullmäktiges mål (2d)

Iakttagelse: Samtliga fullmäktigemål har inte brutits ner eller omhändertagits i nämndens verksamhet.

Rekommendation: Nämnden bör i samband med beslut om nämndmålen ta ställning till om samtliga av kommunfullmäktiges övergripande mål är relevanta för nämndens verksamhet. De mål som bedöms som icke relevanta bör dokumenteras tillsammans med skälen för detta i protokoll, för att skapa tydlighet och spårbarhet i nämndens arbete.

Förbättra kopplingen mellan riskanalys och intern kontrollplan (6b)

Iakttagelse: Det saknas en tydlig koppling mellan riskanalysens identifierade risker och kontrollåtgärderna i intern kontrollplanen.

Rekommendation: För att öka tydligheten rekommenderas nämnden att utveckla riskanalysen genom att lägga till de kolumner som återfinns i intern kontrollplanen. För varje identifierad process och risk i riskanalysen bör det tydligt framgå vilka kontrollåtgärder som ska hantera risken, hur ofta kontrollen ska genomföras, metod, ansvar, rapporteringsvägar, en bedömning av risken samt en kolumn för politiska beslut om risken/kontrollområdet ska inkluderas i intern kontrollplanen för kommande år.

Eksjö 2024-12-19

Kommunrevisionen Högländet

Jens Eriksson
Revisionschef

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Jens Eriksson

Datum: 2024-12-19 08:25

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

703069F227FD8D1F8FE8EB8A013962DEA0D3941A546F50A4563B910BA7627770